

BEDŘICH SMETANA

(1824–1884)

Tajemství

Komická zpěvohra o třech dějstvích

První dějství

Mlatci opěvují dobrou sklizeň žita. Vysloužilý voják Bonifác se dvoří panně Róze, ta jej ovšem odmítá. V zahanbení jí připomíná, že když se o ni Kalina před dvaceti léty ucházel, její rodina ho zavrhla, protože byl chudý. Uražený Kalina se poté ze vzdoru oženil s nejchudším děvčetem z obce. Vyslovuje domněnku, že Róza ještě stále Kalinu miluje. Ta však v rozčilení prohlašuje Kalinu zrádcem jejich lásky. Přichází konšelé, mistr zednický předává Kalinovi jeho nový dům a přeje mu vše dobré. Příznivci Kaliny i Maliny se schází v hospodě, kde postupně houstne atmosféra ze vzájemného popichování. Vchází zpěvák Skřivánek, oba rivalové si u něj objednávají písničku. Její text ovšem objasní vzájemné vztahy a nabádá k jejich nápravě. Malina je dojatý a svolný ke smíru s Kalinou. Nakonec se však zmíní o dluhu, který má Kalina na svém novém domě, což Kalinu rozzuří. Róza vyčte Kalinovi, že pro záchranu jejich vztahu nic neučinil přesto, že mu fráter Barnabáš zanechal tajemství, které je mělo opět spojit. Spor přerušuje vstup dudáka, jehož písnička přítomné vyzve k tanci. Kalina ve vzteku srazí dudáka k zemi, což rozvášní Malinu. Obě zneprátené strany zklidní až Kalinův syn Vít a Malinova dcera Blaženka. Odvádějí otce domů a smlouvají si tajné dostaveníčko.

Bonifác v bitce našel list adresovaný Kalinovi. Kalina zjistí, že je to dopis od nebožtíka Barnabáše, a zmiňuje se Vítovi a Bonifáci o pokladu, který má zůstat tajemstvím. Vít i Bonifác mu proto musí odpřisáhnout, že o listu nikomu nepovědí. Sotva odejdou, Bonifác je ale pod stejnou přísahou vyzradí zednickému mistrovi a ten obratem hostinské a jiným sousedkám, stejně jako zvoníkovi Jirkovi.

Na lavičce se schází Vít a Blaženka. Zvoník Jirka sděluje pomocí hlásné trouby tajemství konšela Kaliny zpěváku Skřivánkovi. Tím se o všem dozví celé městečko.

Druhé dějství

Kalina přichází pod Bezděz hledat poklad. Přemítá o svém osudu, touze po zlatě i Róze. Z psychického vypětí upadá do snu, ve kterém se mu zjevuje fráter Barnabáš následován skalními duchy. Ti jej nabádají, aby dále hledal svůj poklad i za cenu propadnutí jeho duše peklu. Přeludy zmizí, jakmile se přibližuje procesí, které oslavuje Pannu Marii. Kalina procítá a modlí se stranou.

Vít a Blaženka se setkávají, ona chce udržet jejich milostný poměr dále v tajemství, Vít je však rozhořčen. Bonifác je zahlédne a vyzve celé procesí, aby sešlo k nim. Všichni se dovídají o utajované mladé lásce a otcové zavrhují společné štěstí svých dětí poté, co se jim Vít postaví. Blaženku miluje a chce si ji vzít i přesto, že to rodiny nedovolí. Procesí odchází, zůstane jen

Róza, kterou zasáhlo Vítkovo rozhodnutí. Přemítá o svém životě a přiznává, že Kalinu stále chová ve svém srdci. Přikrade se k ní Bonifác a neobratně jí vyznává svou lásku. Róza jej opět odmítá. Vtom oba dva uvidí Kalinu, jak sestupuje do země hledat poklad. Róza se jej snaží zastavit.

Třetí dějství

V domě Maliny chasa obírá chmel. Žádají smutnou Blaženku, aby jim zazpívala. Ta však začne s natolik srdceryvnou písničkou, že se sama rozpláče. Zúčastnění nemohou milou Blaženku takto vidět a přemlouvají Malinu, aby ji přece provdal za Víta. Ten nakonec svolí pod podmínkou, že Kalina sám musí přijít prosit za syna. Bonifác prohlašuje, že Kalina tam nikdy nevkročí, je prý již ztracen. Vyzradí jim tajemství o pokladu, avšak všichni musí odpřisáhnout, že jej neprozradí. Vít se přichází rozloučit, odchází do světa a doufá, že se za rok vrátí s penězi a znovu Blaženku požádá o ruku. Malina jej ubezpečuje, že mu svou dceru dá, ale jen tehdy, když jej Kalina odprosí. Otce chce, jakožto Vítův strýc, zastoupit Bonifác a současně žádá o ruku panny Rózy, ale v obojím je odbyt.

V peci něco začíná bouchat, což všechny nejdříve rozesměje a následně vyděsí tak, že z domku utečou. Zůstane pouze Róza, která sleduje, jak se dvířka pece rozletí, a z nich vyleze Kalina. Poznává, že tajemným pokladem, který hledal, byla Rózina láska. Všichni se navrací, Kalina žádá Malinu o ruku Blaženky pro Víta a o Rózinu pro sebe. Ten konečně dává svolení a vše končí vítězstvím velké lásky.